

Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 30.04.19

Høring – endring av vilkår i forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m.

Norsk Fysioterapeutforbund (NFF) viser til høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) av 28. februar. 2019 vedrørende endring av forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m. (stønadsforskriften).

Formålet med forslagene til endring er ifølge departementet, dels å oppdatere regelverket slik at rammene for stønadsordningen er i tråd med oppdatert kunnskap og utvikling i fysioterapifaget, dels å foreta en opprydning som følge av større endringer i rammevilkårene for stønadsordningen de senere årene.

Hovedgrunnen til NFFs opprinnelige endringsforslag med fjerning av oppramsing av behandlingsformer i fysioterapi, fremsatt i fjorårets takstforhandlinger, er at begrensingene § 4 gir, hindrer fysioterapeutene fra å utøve «best practice». Verken pasientene, samfunnet eller terapeutene er tjent med en slik begrensning. Fysioterapifaget bygger på et medisinsk og kunnskapsbasert teorigrunnlag, hvor valg av behandlingstiltak skal baseres på en fysioterapeutisk undersøkelse og tiltakene skal velges ut fra hva som gir pasienten best hjelp.

NFF stiller seg positiv til departements forslag om å endre stønadsforskriften. I løpet av de siste år har det vært gjennomført større endringer i rammevilkårene for stønadsordningen, som fjerning av henvisningskravet og fjerning av sykdomslisten. I tillegg har forskrift om funksjons- og kvalitetskrav for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale (kvalitetsforskriften) trådt i kraft.

Rettslige rammer

Folketrygdloven § 5-8 fastsetter rett til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos fysioterapeut med avtale om driftstilskudd med kommunen. Stønadens ytes etter fastsatte takster. Det er et vilkår at «behandlingen er av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne».

Helsepersonelloven § 4 pålegger fysioterapeuten å tilby faglig forsvarlig behandling som kan forventes ut fra fysioterapeutens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. Etter gjeldende forskrift er fysioterapeuten bundet til å tilby behandling det er takster for, alternativt tilby behandling som tilleggstjeneste jf. kapittel III.

Fysioterapeuten skal dokumentere pasientbehandlingen i journal, både for å synliggjøre hvilke tiltak som er iverksatt, eventuell endring i henhold til oppsatt behandlingsmål og for å kunne dokumentere stønadskrav. Plikt til å føre journal fremkommer blant annet i helsepersonelloven, pasientjournalforskrift og kvalitetsforskriften.

Forslag om oppheving av stønadsforskriftens § 2

NFF støtter departementets forslag om å oppheve forskriftens § 2.

Av bestemmelsen fremgår at det er fysioterapeuten som avgjør behandlingsform, behandlingstid og antall behandlinger på bakgrunn av tilgjengelig informasjon, egen undersøkelse og vurdering av pasientens behov. Den sier også at fysioterapeuten er ansvarlig for at iverksatt behandling er forsvarlig.

Bestemmelsen ble inntatt i forskriften fra 1. juli 2002 for å synliggjøre fysioterapeutens faglige autonomi. Henvissende lege kunne overlate til fysioterapeuten å iverksette behandlingsform, behandlingstid og antall behandlinger.

Det er videre en henvisning til helsepersonelloven § 4 om faglig forsvarlighet. Denne henvisningen er delvis overlappende med § 5. En presisering i § 5 sikrer innholdet i faglig forsvarlighetskravet.

Ettersom henvisningskravet er bortfalt og fysioterapeuten selv avgjør behandlingsform, behandlingstid, antall behandlinger og kravet til faglig forsvarlighet ivaretas av presisering i § 5, er NFF enig med departementet i at bestemmelsen er overflødig.

Forslag om oppheving av stønadsforskriften § 4

NFF støtter departementets forslag om å oppheve § 4 i forskriften.

NFF er enig med departementet i det syn som fremkommer i høringsbrevet: «departementet finner det hensiktsmessig at fysioterapeuten skal stå fritt til å benytte de metoder og utstyr som utfra faglig ståsted er nødvendig for å gi pasienten forsvarlig helsehjelp». En fjerning av oppramsingen av ulike behandlingsformer det gis stønad til, vil gi den enkelte fysioterapeut et større ansvar for å benytte de kunnskapsbaserte tiltak som til enhver tid gjelder innenfor fysioterapifaget.

Tidligere hadde de ulike behandlingsformene egne takster nevnt i § 4. Slik er det ikke lenger, og flere behandlingsformer er lagt inn i tidstakstene. En opplisting over behandlingsformer som kan gi stønad, er i dagens faglige utviklingstempo, hemmende på å kunne tilby optimal fysioterapi.

Fysioterapi som fag er under stadig utvikling. Det blir derfor viktig å sikre et system som muliggjør at nye behandlingsformer kan implementeres løpende. Slik dagens forskrift er bygget opp, bærer den fortsatt preg av å fremstille fysioterapi som et fag hvor forskjellige «metoder» gir rett til stønad. Paragraf 4 viser nettopp hvilke metoder fysioterapeuten får stønad for å benytte. I tillegg vises til dagens rundskriv til folketrygdloven § 5-8 hvor det står følgende:

«§ 4 Dersom en fysioterapeut tar opp spørsmål om refusjon for behandlingsformer som ikke er nevnt i forskriften, skal Helfo henvise fysioterapeuten til vedkommende fagorganisasjon. Det må avklares gjennom de årlige takstforhandlingene om nye behandlingsformer som utvikles, skal dekkes av trygden.»

Myndighetene har gjennom mange år ønsket en forenkling av takstsystemet. Denne forenkling innebærer blant annet fjerning av fagspesifikke takster (tilleggstakster) og å implementere disse inn i tidstakstene. Ser vi på dagens innhold av behandlingsformer i § 4 og sammenligner de med hva det tidligere ble gitt stønad til, så ser vi tydelig hvordan faget og krav til dokumentasjon har utviklet seg.

Fysioterapifaget har utviklet seg fra å ha et metodefokus til å få et bredere kunnskapsgrunnlag. NFF ønsker at ny forskning om effektiv behandling kan implementeres og gi rett til utgiftsdekning, uten at stønadsforskriften må endres.

NFF mener at § 4 ved en opprømsing av aktuelle metoder, er en utdatert måte å definere fysioterapeutfaget på. NFF mener det vil være svært krevende til enhver tid å ha en uttømmende liste. I ytterste konsekvens kan en metodeoprømsing i § 4 virke begrensende og være til hinder for å utøve «best practice». I tillegg kan det medføre at faget defineres på en måte i avtalefysioterapi og på en annen måte eksempelvis i spesialisthelsetjenesten.

I helseminister Bente Høye sykehustale i januar 2019 understreket han også betydningen av å implementere ny kunnskap i kunnskapsbasert medisin.

NFF mener fysioterapifaget vil tjene på å fjerne seg fra metodeoprømsinger. Vi har eksempler på det i dagens forskrift. Oppfatningen av for eksempel hva manuellterapi var som metode på slutten av 50-tallet, er svært ulikt dagens innhold i manuellterapi. I dag innebærer dette en merkompetanse. Det samme gjelder psykomotorisk fysioterapi. En mastergrad i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi er noe utover en metode. Det er en merkompetanse som kommer pasientene til gode.

Å fjerne § 4 vil også tydeliggjøre fysioterapeutens autonomi. En fysioterapeut er selvstendig ansvarlig for å gi pasienten en riktig diagnose og følge opp med god og adekvat behandling. Fysioterapeuten plikter å holde seg faglig oppdatert og må kunne dokumentere hvorfor valgt behandling er gitt i pasientjournalen.

NFF viser endelig til vårt krav i takstforhandlingene i 2018, hvor det ble fremhevet at «å sette opp ulike typer for behandlingsformer som myndighetene kan akseptere, er en krevende øvelse, når det ses hen til at fysioterapifaget er i en rivende utvikling. Det som ble ansett som adekvat og korrekt behandling på 70-tallet, som for eksempel sengeleie etter meniskoperasjon, vil i dag anses som faglig uforsvarlig behandling».

Forslag til endringer i § 5

NFF støtter endringsforslagene til § 5 med en presisering om henvisning til lov om alternativ behandling § 2.

NFF mener ny tekst i § 5 ivaretar tekst som er fjernet i § 2 vedrørende faglig forsvarlighetskravet. Nytt forslag til § 5 avgrensner også mot alternativ behandling

NFF støtter videre HODs forslag om tydeliggjøring av avgrensning mot alternativ behandling. NFF mener en henvisning til lov om alternativ behandling § 2 må synliggjøres og foreslår følgende tillegg;

«Enhver undersøkelse og behandling skal være innenfor rammen av nødvendig og faglig forsvarlig fysioterapi. Det gis ikke stønad til alternativ behandling, jf. lov om alternativ behandling § 2»

NFF støtter også tydeliggjøringen av at «Fysioterapeuten må kunne dokumentere sitt refusjonskrav, herunder hvilke undersøkelser som er utført og hvilken behandling som er gitt i det enkelte tilfellet».

Kapittel III Pasientbetaling

NFF støtter forslaget om fjerning av fjerde avsnitt/ledd.

Å oppheve fjerde avsnitt/ledd er i tråd med implementeringen av EUs personvernforordning (GDPR) og en naturlig konsekvens av denne implementeringen.

Administrative og økonomiske konsekvenser

NFF har vurdert hvilke konsekvenser endringen vil få for våre medlemmer og vil i den sammenheng bemerke at opphevelse av § 4 vil få en innvirkning på tilleggstjenester fysioterapeuten per i dag kan ta betalt for.

NFF har vurdert alternativet til å fjerne alle behandlingsformer i § 4, nemlig å beholde noen behandlingsformer og dermed sikre fagutvikling via tilleggstjenester i kapittel III. Vi har konkludert med at en slik regulering vil innebære en forskyvning av finansieringen, som resulterer i at pasienten blir regningsansvarlig for nye behandlingsmetoder, noe NFF ikke kan stå inne for

NFF mener all faglig forsvarlig fysioterapi skal kunne utøves innen tidstakstenes rammer. Vi mener det er svært uheldig dersom finansieringen av nye typer utstyr ensidig skal belastes pasientene. Dersom fysioterapeuten selv kan bestemme hvilken ny behandlingsform fysioterapeuten kan iverksette og implisitt ta betalt for, uavhengig av takstene jf. kapittel III – pasientbetaling, vil fysioterapeuten ikke lenger kunne føre opp egenandeler på egenandels tak 2. En annen effekt og like lite hensiktsmessig, er at pasientene kan velge vekk «best practice» på grunn av at det blir for kostbart om fysioterapeuten ikke kan ta inn ny kunnskap i takstsystemet, slik det er per i dag. Det kan føre til at kun de pasientene som kan betale for dette, blir de som vil få de faglig beste tilbudene

I høringsnotatet er det vist til at det på Helfos nettsider informeres om at trykkbølgebehandling ikke inngår i stønadsordningen. Denne informasjonen kjenner NFF godt til. Per i dag kan fysioterapeutene ta tilleggsbetaling for trykkbølgebehandling, jf. kap. III. Behandlingen skal da foregå utenfor tidstakstene. Slik informasjonen fremkommer på nettsidene, er trykkbølgebehandling nevnt i sammen med alternativ behandling.

Ved bortfall av opplistingen i § 4, vil denne behandlingsformen kunne benyttes på lik linje med ultralyd, laser eller elektroterapi i de tilfellene dette har dokumentert effekt, forutsetter HOD nå. All faglig forsvarlig fysioterapi vil falle inn under tidstakstene. Som en konsekvens av det kan det føre til at fysioterapeuten ikke lenger kan ta ekstra betalt for eventuelle tilleggstjenester slik som i dag, jf. kap. 3 i takstforskriften.

Implementering av trykkbølgebehandling vil gi en bedre oversikt for pasientene om hva som inngår i tidstakstene. NFF støtter at trykkbølgebehandling inngår i tidstakstene og mener dette er et positivt tiltak som kommer pasientene til gode. En slik overføring vil være lett å kommunisere ut til pasientene.

NFF er oppmerksom på at flere fysioterapeuter tar tilleggsbetaling for blant annet trykkbølgebehandling. NFF uttrykker en bekymring for at en utilsiktet virkning av å fjerne betaling for tilleggstjenester, kan være at det for våre medlemmer blir for kostbart å investere i nyutviklet utstyr, og at det igjen på sikt vil føre til at de nyeste behandlingstilbudene ikke vil bli tatt i bruk. Dette er et utfordrende tema som NFF vil ta opp i forbindelse med de årlige takstforhandlingene, eventuelt i forbindelse med en ny inntekts- og kostnadsundersøkelse (IKU).

Kort om NFF

NFF er en arbeidstaker- og interesseorganisasjon som arbeider for å styrke fysioterapeuters posisjon og betydning i helsetjenesten, utvikle fysioterapifaget og profesjonsutøvelsen basert på samfunnsutviklingen og befolkningens behov, fremme kvalitet og høy etisk standard i utdanning og utøvelse av fysioterapi samt i fysioterapirelatert forskning samt ivareta og styrke inntekts- og rammevilkår for ansatte og selvstendig næringsdrivende medlemmer.

NFF har ca. 10 000 medlemmer og er den største interesseorganisasjonen for autoriserte fysioterapeuter og manuellterapeuter.

Med vennlig hilsen

Fred Hatlebrekke
forbundsleder

Bente Øfjord
seniorrådgiver